

A glowing incandescent light bulb hangs from a brass socket against a solid blue background. The bulb is illuminated, casting a warm glow. The socket is made of brass and has a pull chain with a tassel hanging from it. The light bulb is the central focus of the image.

'Når gode råd ikke er dyre'

Erfaringer og historier om rådslagning
En **opsamling** fra rådslagningskonference
26. november 2009

Når gode råd ikke er dyre

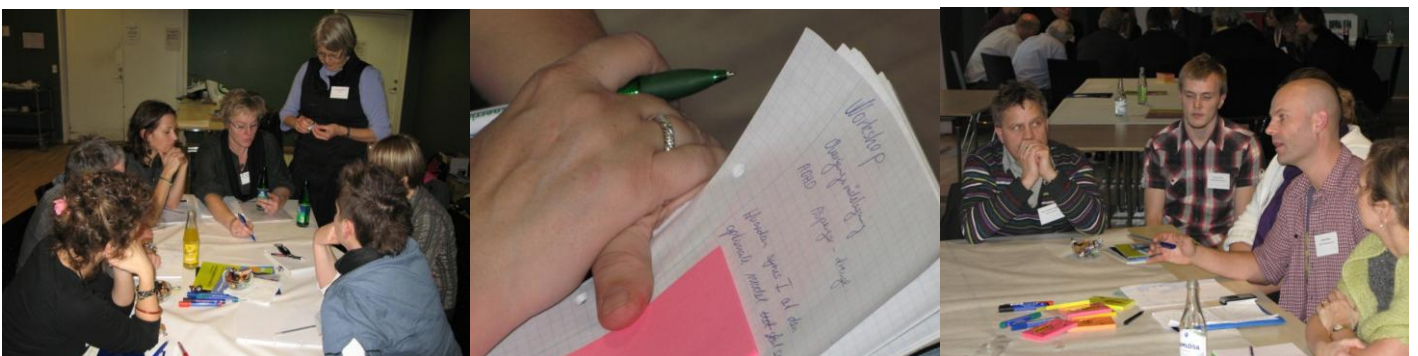
Konference om rådslagning som metode den 26. november 2009

Mod og vilje var to ord, som gik igen på konferencen om rådslagning som metode i socialt arbejde, den 26. november i Kulturhuset på Islands Brygge.

Rådslagning er en metode og en beslutningsmodel, der har til formål at forbedre vilkårene for mennesker, der har det svært.

Metoden blev introduceret i Danmark for 10 år siden i forbindelse med familierådslagninger og bruges i dag i en lang række kommuner landet over. I de seneste år er metoden desuden blevet tilpasset og brugt til flere andre målgrupper. Der er gennemført og gennemføres i øjeblikket pilotprojekter med rådslagning til: familier med anden etnisk baggrund end dansk, hjemløse, unge med handicap og indsatte i danske fængsler.

Omkring 80 deltagere fik på konferencen mere viden om rådslagning og delte deres erfaringer i en række workshops. Konferencen var arrangeret af Socialt Udviklingscenter SUS.

Se ressourcerne

I år er det ti år siden, de første kommuner herhjemme begyndte at arbejde med familierådslagning. "En genial måde at arbejde på", siger psykolog Jytte Faureholm, som har været med i alle årene.

Da Jytte Faureholm for ti år siden begyndte at arbejde med familierådslagning i det landsdækkende pilotprojekt "Familierådslagning i Danmark", stod spørgsmålene i kø: Vil familierne, og KAN de noget selv? Gider netværket overhovedet involvere sig? Og kan de virkelig gennemføre en rådslagning alene uden de professionelle ...? Svaret var – og er – JA!

Siden har rådslagning som metode bredt sig også til andre målgrupper end familier med børn. Men grundstammen er den samme (se modellen side 3). Og det er vigtigt, at holde fast i den, pointerer Jytte Faureholm:

- Der findes ingen "light" udgave af modellen!

At arbejde med rådslagning kræver mod og vilje, slår hun fast.

- At tro på at netværket er kompetent til at træffe beslutninger uden de professionelle kan være svært. Men erfaringerne viser, at det kan lade sig gøre. I langt overvejende grad bliver de planer, familien og netværket laver på rådslagningen, overholdt.

Rådslagning giver empowerment

- Rådslagning er en metode med mange muligheder og en genial måde at arbejde på. Den giver mulighed for systematisk at inddrage familie og netværk. Og for at mobilisere deltagerens kompetencer. Ofte er vi tilbøjelige til at tænke i problemer og se klienterne som "besværlige". Med rådslagning fastholder man et ressourceorienteret perspektiv.

- Rådslagning danner basis for empowerment. Modellen bygger på troen på, at mennesker har kompetencer og ressourcer og kan deltage i beslutninger og handlinger, som gælder deres egne livskår. I en rådslagning viser myndighederne respekt for borgernes hverdagsviden og inddrager deres erfaringer som betydningsfulde.

Muligheder:

- Systematisk inddragelse af familie og netværk
- Mobilisering af deltagerens kompetencer
- Ansvarliggørelse
- Resurseorienteret tilgang
- Brugerinddragelse – indflydelse
- Gensidig anerkendelse
- Vidensdeling – i respekt for begge parter viden

Udfordringer:

- Forankring af modellen – også politisk
- Viden om metoden – uddannelse, supervision
- Synliggørelse af gevinsten ved metoden
- Budgetlægning
- Ledelsesmæssig opbakning og intern
- ledelsesmæssig afklaring
- Efterspørgsel blandt medarbejderne
- Fælles fagligt fodslag
- Metodelojalitet (en beslutningsmodel)
- Flow i personalegruppen – eller ledelsen

Rådslagning – en beslutningsmodel

Rådslagning er en metode, der styrker det enkelte individ. Fokus er på løsninger frem for problemer.

Rådslagning er et møde, hvor familie og venner til et menneske, der befinder sig i en svær livssituation, diskuterer og foreslår indsatser, der kan forbedre hans ellers hendes situation.

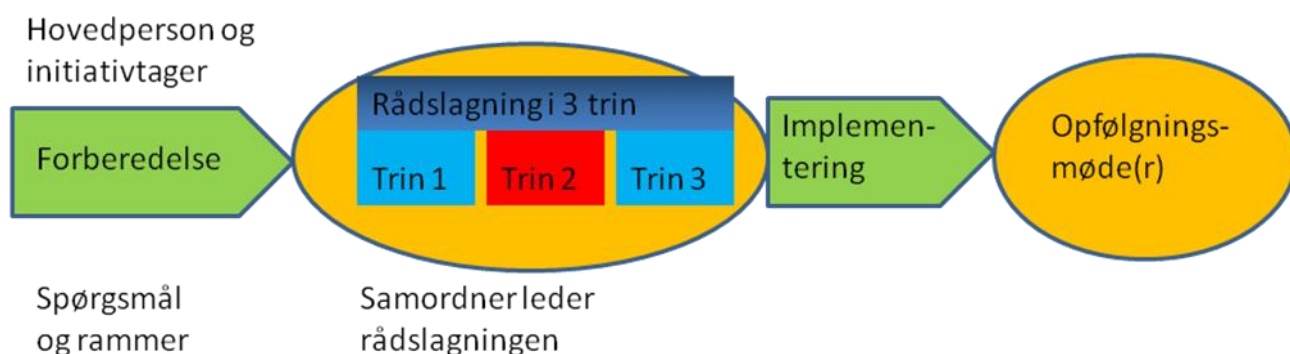
Formålet med rådslagningen er at give familien og netværket en stemme og aktivere det som ressource. Netværket inddrages, fordi de kan få øje på nye muligheder, ud fra det kendskab de har til personen.

Målet er at udarbejde en personlig plan for borgeren på baggrund af vedkommendes ønsker.

Processen i en rådslagning forløber i tre faser:

- Forberedelsesfasen
- Selve rådslagningen, som gennemføres i tre trin
- Iværksættelses- og opfølgingsfasen

Struktur og organisering af rådslagninger

Figuren er tilpasset efter en lignende figur, der illustrerer familierådslagningsprocessen.

Kilde: Bo Mortholm Rasmussen og Thomas Haldbo Hansen. En beslutningsmodel med meget mere. En undersøgelse af det danske forsøg med familierådslagning, 2002.

Forberedelsesfasen

Initiativtageren til en rådslagning kan være familiens sagsbehandler i socialforvaltningen eller en professionel fra de institutioner eller sammenhænge, barnet eller den unge indgår. Det samme gælder, hvis der er tale om en voksen (myndig).

Når en familie siger ja til tilbuddet om en familierådslagning, formulerer socialrådgiveren/den professionelle i samarbejde

med familien de spørgsmål, som rådslagningen skal tage stilling til. Hvis det er myndig person, der skal have en rådslagning, formulerer han eller hun selv spørgsmålene.

Herefter tilknyttes en samordner. Det er en person uden for forvaltningen eller institutionen, som er særlig uddannet til at koordinere og planlægge rådslagningen i samarbejde med familien eller rådslagningens hovedperson.

Samordneren kender ikke "sagen", kun de spørgsmål, som rådslagningen skal tage stilling til.

Samordneren besøger personligt alle i netværket, som familien eller hovedpersonen ønsker skal deltage i rådslagningen. Ved besøget fortæller samordneren om rådslagning som model og præsenterer de spørgsmål, netværket skal tage stilling til under rådslagningen. Samordneren står også for det praktiske i forbindelse med rådslagningen: finder et "neutralt" sted, hvor mødet kan holdes, sørger for kaffe og forplejning mv.

Selve rådslagningen i tre trin

Når forarbejdet er på plads, afvikles selve rådslagningen i tre trin, som er en fast del af modellen.

Trin 1 – Informationsdelen

Trin 2 – Familiens/netværkets egen rådslagning

Trin 3 – Beslutningsdelen.

Trin 1 Informationsdelen

Familien, netværket, samordneren, socialrådgiveren og evt. andre professionelle mødes. Samordneren er vært ved rådslagningen og leder processen, hvor de professionelle lægger informationer frem. Oplæggene skal være fremadrettede og have fokus på ressourcer. Netværket kan stille opklarende spørgsmål undervejs, men ikke diskutere på første trin af rådslagningen. Afslutningsvist ridser samordneren de spørgsmål op, som netværket skal tage stilling til.

Trin 2 Netværkets egen rådslagning

Næste trin er familiens eller netværkets eget møde, her deltager de professionelle ikke. Ud fra de oplysninger, der er lagt frem på trin 1, diskuterer netværket de spørgsmål, hovedpersonen ønsker hjælp

til. De kommer med deres bud på en personlig plan for personen, herunder hvad de eventuelt selv vil bidrage med, og hvad de mener, der kan være brug for af hjælp fra det offentlige.

Trin 3 Beslutningsdelen

Til sidst samles netværket og de professionelle igen. Netværket fremlægger deres plan, og socialrådgiveren tager stilling til den. Han eller hun har kompetence til at godkende planen på stedet.

Inden deltagerne går hver til sit, skriver de planen under og aftaler tid og sted for en opfølgende rådslagning. Antallet af opfølgninger kan variere. Der kan være tale om en enkelt opfølgning eller om to eller flere opfølgninger efter behov.

Efter mødet skriver samordneren referatet fra netværkets rådslagning rent og sender det til alle deltagere.

Hele netværksrådslagningen (de tre trin samlet) varer typisk 2-4 timer.

Iværksættelses- og opfølgingsfasen

I tiden efter netværksrådslagningen er det vigtigt, at kommunen og netværket tager sig tid til at iværksætte den del af planen, de hver især har påtaget sig.

Når tiden er inde til det, indkalder samordneren til den opfølgende rådslagning og står ligesom sidst for det praktiske. Det er samordnerens ansvar, at processen bliver rundet godt af.

Læs mere om modellen på

www.familieraadslagning.dk
og på Servicestyrelsens hjemmeside om inddragende metoder www.inddrag.nu

Læs mere om samordnerens rolle og find en samordner på

www.samordnerforeningen.dk

Ti år med familierådslagning

- Erfaringer fra Faaborg-Midtfyn Kommune

Hvordan arbejder man som kommune med at fastholde familierådslagning som metode? Og hvad mener familierne om den? Børne- og ungechef Jørgen Kyed fortalte om Faaborg-Midtfyn Kommunes erfaringer.

I Børne- og Ungeafdelingen i Faaborg-Midtfyn Kommune er der ingen sagsbehandlere. For det ord signalerer, at man behandler borgerne som "sager". Til gengæld er der socialrådgivere, som rådgiver borgere, der på en eller anden måde har det svært.

Det er der ca. 900 børn (heraf 400 med kroniske handicap) der har. Og mange af dem får tilbudt en familierådslagning. Kommunen har arbejdet med familierådslagning siden 1999. Med gode resultater. Men det er også hårdt arbejde at fastholde fokus, det refleksive forum og troen på, at borgeren kan selv.

- Det kan være svært. Som fagpersoner er vi ofte mere tilbøjelige til at mene, at vi skal lave en undersøgelse og fortælle folk, hvordan de skal leve deres liv. Men vi er bare en lille brik i deres liv, siger Jørgen Kyed, chef for Børne- og Ungeafdelingen.

Politisk indsatsområde

I Faaborg-Midtfyn Kommune er familierådslagning et politisk besluttet indsatsområde. Arbejdet er kontraktstyret, der er defineret mål, delmål, succeskriterier mv.

Målet lyder, at der på et år skal gennemføres rådslagninger i 10 pct. af det samlede "sagstal", dvs. 90 rådslagninger.

- Som medarbejder kan man altså ikke selv beslutte, om man vil arbejde med familierådslagning, det er meldt ud, at det skal man. Den slags udmeldinger er ikke altid populære, men det virker rigtig godt for borgerne, og det er dem, vi er der for. Og der er ingen risiko ved metoden, endnu har ingen familier været oppe at banke på min dør og sige, at "det er noget skrammel", siger Jørgen Kyed.

Politikerne i kommunen er delte i synet på metoden, fortæller han.

- Nogle ser det næsten en provokation, at vi ikke tvangs fjerner ret mange børn – hvad vi ikke gør bl.a. på grund af familierådslagning.

Tre ud af fire er tilfredse

Kommunen uddanner løbende medarbejdere til at arbejde med familierådslagning som metode, og der er fem samordnere tilknyttet.

Det siger familierne

72 pct. af familierne er overordnet set meget tilfredse eller tilfredse med familierådslagning som metode. Det viser en brugerundersøgelse, som kommunen har gennemført blandt 14 familier i 2008.

Nogle pluk fra undersøgelsen:

- 10 familier er en meget enige/enige i, at planen har ført til stigende trivsel for barnet
- I alle tilfælde førte rådslagningen til en plan for barnet.
- 13 familier synes planen var brugbar
- I 13 tilfælde godkendte Børne- og Ungerådgivningen planen
- 10 familier mener, at planen er ved at blive gennemført

Familierne blev bedt om at forholde sig til en række udsagn.

De tre udsagn, som forældrene var mest enige i:

- 12 familier er meget enige/enige i, at familierådslagningen sætter barnet i centrum
- 13 familier er meget enige/enige i, at sam-ordneren var neutral
- 12 familier er meget enige/enige i, at det er familiens plan – og ikke alle mulige andres

Fortsættes næste side

Succeskriteriet for at arbejde metoden er, at familierne oplever metoden som relevant og brugbar i løsningen af deres situation.

Og det gør de. En brugerundersøgelse, som kommunen har gennemført blandt 14 familier, viser, at 72 pct. er tilfredse med familierådslagning som metode (se bokse). Sammenfattede lægger familierne vægt på, at aftaler bliver udført i praksis, at det er samme socialrådgiver gennem hele forløbet, og at kendskab til familien indgår i rådslagningen.

- 72 pct. tilfredse er en større procentdel end i resten af vores "sager", så det er interessant for mig som chef: Her er noget, hvor tre ud af fire er tilfredse, siger Jørgen Kyed.

Så også næste år er familierådslagning et tilbud til familier i Faaborg-Midtfyn Kommune. I 2010 vil kommunen gennemføre flere rådslagninger for børn under 10 år og sætte mere fokus på kronisk syge og handicappede.

4 gode råd fra Jørgen Kyed:

- Det kræver mod og vilje
- Hold fast i metoden og værdierne
- Sørg for uddannelse – igen og igen
- Hav fokus på kvalitet hos samordneren

Det siger familierne – fortsat

De tre udsagn, som familierne er mindst enige i

- 10 familier er meget enige/enige i, at mulig-hederne i familien og i familiens netværk bliver tydeligere
- 8 familier er meget enige/enige i, at barnets problemer bliver tydeligere og kommer frem i lyset
- 8 familier er meget enige/enige i, at familierådslagningen har bragt familien tættere sammen

Tilfredshed med familierådslagningen

- 8 familier er meget tilfredse/tilfredse med barnets trivsel efter familierådslagningen
- 8 familier er meget tilfredse/tilfredse med familierådslagningen samlet set
- 10 familier er meget tilfredse/tilfredse med samordnerens rolle
- 10 familier er meget tilfredse/tilfredse med stedet, rådslagningen blev holdt
- 10 familier er meget tilfredse/tilfredse med den løsning, der blev lavet under familierådslagningen
- 9 familier er meget tilfredse/tilfredse med det udvidede netværks støtte
- 7 familier er meget tilfredse/tilfredse med Børne- og Ungerådgivningens hjælp samlet set.

Netværksrådslagningen gav mig et nyt liv

Efter seks år som hjemløs tog Kim Olsens liv en markant drejning til det bedre. Startskuddet var en netværksrådslagning.

For ca. fem år siden var Kim Olsen hjemløs og gik på landevejen. 50-60 bajere om dagen blev det til.

I dag ser Kims liv meget anderledes ud. Han er stoppet med at drikke efter en antabuskur. Han har fået kontakt til datter og sin familie igen. Han har etableret selvstændig virksomhed som spartler – og lukket den ned igen.

Det var en netværksrådslagning, som satte gang i "det nye liv". Mens Kim var hjemløs og gik på landevejen, boede han i flere omgange på Toften i Slagelse, en boform for hjemløse. I 2004 opholdt han sig her, da psykolog Jytte Faureholm var på besøg for at fortælle om rådslagning som metode.

De tror på mig!

- Dengang stolede jeg ikke på nogen, men Jytte fik mig alligevel til at tænke over nogle ting, fortæller Kim Olsen. Og efter lidt betænkningstid var han parat til at prøve en rådslagning.

- Jeg mente ikke, der var nogen, der troede på mig. Jeg var jo alkoholiker og havde brændt masser af aftaler. Og systemet havde jeg ingen tiltro til. Men så kom Lotte (samordneren, red.) ind i billedet – og hun tog rundt og kontaktede min familie. Det gik op for mig, at når de sagde ja til at deltage i rådslagningen, så var det, fordi de troede på mig. Det gav mig en stædighed indeni.

Fik kontakt til sin datter

For Kim handlede netværksrådslagningen om at få genskabt kontakten til sin datter, der på det tidspunkt var ni år, og til sin søster, som han ikke havde set i ti år. Og om at finde et sted at bo.

Begge dele lykkedes, og ikke mindst det at få kontakt med søsteren igen har betydet meget for, at Kim kom på fode igen efter seks turbulente år som hjemløs.

En ny start – igen

- Et år efter rådslagningen boede jeg i hus med en dejlig dame og var i gang med at starte egen virksomhed som spartler. Jeg tog toget til København med stige og spartel, bil var der ikke råd til i første omgang. Forretningen gik så godt, at Kim snart kunne ansætte en arbejdsmand. Men træerne voksede ikke ind i himlen. Sidste sommer stod Kim frem i pressen og fortalte om sit nye liv. Og sin (gode) forretning. Efterfølgende blev han opsøgt derhjemme af en fyr fra rockermiljøet og truet.

- Så jeg pakkede mine ting og gik på landevejen igen en måned. Men jeg kom op igen og flyttede på Toften, hvor jeg nu har boet et års tid. Jeg har skattegæld, og

Det vigtigste var, at nogen troede på mig. Det gav mig en stædighed indeni, fortæller Kim Olsen (tv.)

ryggen er færdig, så jeg kan ikke arbejde som spartler igen, men måske vil jeg køre rundt og slibe knive for folk. Det ved jeg fra min tid på landevejen, at jeg kan. Stædigheden er i behold. Som Kim siger:
- Nøgleordet er, at nogen tror på mig.

Netværksrådslagning for hjemløse

Rådslagning er ikke bare en døgnflue, det kan føre til væsentlige ændringer i hovedpersonens liv.

Socialt Udviklingscenter SUS gennemførte i 2003-2005 et udviklingsprojekt om netværksrådslagning i samarbejde med tre boformer for hjemløse under KFUM's Sociale Arbejde i Danmark.

Formålet var at afprøve og udvikle netværksrådslagning som ny model i arbejdet med beboerne på Toften i Slagelse, Skjoldbo i Esbjerg og Sølyst i Horsens.

En væsentlig del af projektet var at uddanne medarbejdere på boformerne til at arbejde med netværksrådslagning som model.

Det virker!

- De hjemløse, der deltog i projektet, gav generelt udtryk for, at rådslagningen har givet dem et mere positivt syn på deres fremtidsmuligheder. At de havde fået et bedre liv, uden at alle deres problemer er blevet løst. Og den gode udvikling ser ud til at vare ved, i hvert fald tegner der sig et positivt billede, fortæller chefkonsulent Bernhard Jensen fra SUS, som var projektleder på projektet. Han henviser til en interviewundersøgelse fra en gruppe studerende fra Institut for Folkesundhedsvidenskab på Københavns Universitet. Som led i deres speciale har de interviewet seks af de 16 hjemløse, der gennemførte en rådslagning i forsøgsprojektet, to-tre år efter (se boks).

De hjemløse vil selv

Efter projektperioden har det svært at fastholde rådslagning som metode på boformer for hjemløse.

- Men de hjemløses landsorganisation, SAND, har givet udtryk for, at de gerne vil være med til at sætte en proces i gang uden for boformerne, fortæller Bernhard Jensen.

Erfaringerne fra projektet er formidlet i pjecen "Jeg gjorde det du kan også". SUS, 2006. Den kan downloades på www.sus.dk

Hvordan gik det efter netværksrådslagningen?

Beboer 1

Bor stadig på bostedet. Er tilknyttet en idrætsklub som hjælpetræner. Har fået meget bedre kontakt til sin familie. Overvejer at tage en pædagoguddannelse.

Beboer 2

Bor stadig på bostedet, men er i gang med at spare op til at købe sin egen lejlighed. Er fastansat i en montagevirksomhed. Har i dag meget kontakt til sin familie og deltager aktivt i diverse sociale arrangementer, både med familie og arbejdet.

Beboer 3

Vil gerne have et job og forsørge sig selv, men er ikke nået dertil endnu. Har fået en meget bedre relation til sine forældre, nu er de selv i stand til at løse de konflikter, der måtte opstå.

Beboer 4

Er førtidspensionist på grund en tidligere arbejdsulykke. Bor i egen lejlighed, men er stadig tilknyttet bostedet. Har kontakt til flere af sine søskende og sin plejefar, som han har kontakt med jævnligt.

Beboer 5

Fik efter rådslagningen kontakt til sin datter og søskende igen. Etablerede egen virksomhed og flyttede i egen lejlighed.

Beboer 6

Er ude af sit alkoholmisbrug, bor i egen lejlighed og har fået forældremyndigheden over sin ældste datter, som bor hos ham. Har ligeledes fået kontakt til en bror, han ikke havde set i mange år. Er førtidspensionist på grund af problemer med helbredet.

Kilde: interviewundersøgelse, studerende, Københavns Universitet

Og erfaringerne breder sig ...

Unge handicappedes stemme i centrum

- Overgangsrådslagning for unge med handicap

”Det bedste var nok, at folk gad komme. Og at blive støttet op om det ... Jeg har ikke oplevet før, at der var så mange personer, der gav mig støtte omkring en ting.”

Sådan siger en af de ti unge, der har deltaget i SUS’ projekt om overgangsrådslagning for unge med handicap.

Projektet satte fokus på overgangen fra folkeskolen til uddannelse og arbejde, og formålet var at afklare den unges ønsker om uddannelse eller arbejde og at træffe beslutninger om, hvordan overgangen fra skolen og videre skal foregå.

- Unge med mennesker med handicap er ofte omgivet af en masse mennesker, som træffer beslutninger for dem. En rådslagning kan være med til at sikre, at netværk og fagpersoner ikke ser hver deres ting, kun ser ”elefantens hale eller ben”, men også ser den unge som en person, der har sin egen stemme, og som ikke skal pakkes unødvendigt ind i vat, siger konsulent Kasper Nizam fra SUS, som var projektleder på projektet.

Elektronisk spørgeskema

Som led i projektet blev der bl.a. udarbejdet et computerbaseret spørgeskema, med lyd og boardmakersymboler. Det kan bruges til at sætte gang i en dialog med de unge om deres fremtidige ønsker til fritid, bolig og job mv.

I projektet blev der gennemført syv overgangsrådslagninger. Opfølgningen fra deltagerne viser, at overgangsrådslagning som metode giver de unge og deres netværk redskaber til at få øje på nye muligheder for den unge og den unges fremtid. Og mulighed for at opdage flere ressourcer hos den unge – i forhold til evner, at ville, at kunne, tanker og ønsker, som ellers ikke ville komme frem og blive bemærket.

For deltagerne i netværket var det også en god oplevelse at deltage. Der blev afklaret muligheder, som de ellers ikke ville have overvejet.

Læs mere om overgangsrådslagning i pjecen ”Overgangsrådslagning. En trin-for-trin guide til gennemførelse af overgangsrådslagninger med unge på specialskoler”. Pjecen kan downloades på www.sus.dk.

Ser du perspektiver i rådslagning som metode i dit arbejde?

Chris Færch, handicaprådgiver, Børnefamiliecenter Nordvang, Horsens, arbejder med børn og unge med handicap og deres familier

- Vi sætter i forvejen ressourcer af til samarbejde og kommunikation. Vi vil gerne støtte op om at få barnet mere i centrum, og her ser jeg nogle muligheder i rådslagning. Ved at få en neutral samordner ind udefra vil det blive mere tydeligt, at det handler om barnets og den unges behov.

- Det kan være svært at have empowerment-perspektivet med i forvaltningens arbejde. Der bliver nødt til at være nogen, der kan tale sagen for de børn og unge, der ikke selv kan udtrykke sig, så de får mest muligt ud af deres evne til selvforvaltning. Det er rådslagning en unik mulighed for, synes jeg.

- På konferencen fik jeg mere kendskab til rådslagning som metode. Jeg føler, at jeg er blevet bedre til at se mulighederne i at bruge rådslagning.

Fra indsat til udsat?

- Et projekt for indsatte på vej mod løsladelse

Løsladt og hvad så? Hvis der ikke er nogen plan for bolig og arbejde mv., når man bliver løsladt efter et fængselsophold, er der stor risiko for at falde tilbage i kriminalitet. I samarbejde med Statsfængslet i Vridsløselille gennemfører Socialt Udviklingscenter SUS i 2008-2009 pilotprojektet "Fra indsat til udsat?"

Projektet skal udvikle og afprøve rådslagningsmodellen i relation til indsattes fremtidsmuligheder uden for fængslet. Formålet er at afklare den indsattes ønsker til kontakt til familie og netværk, uddannelse, bolig, arbejde, fritid og at træffe beslutninger om, hvordan udslusningen skal forløbe. Målgruppen er indsatte i Vridsløselille statsfængsel på vej mod udslusning, og målet er i samarbejde med fængslet at lave en handleplan og at sætte fokus på overgangen fra livet i fængslet til livet i samfundet.

Som et led i projektet holdes to undervisningsdage for fængselspersonalet.

I projektperioden gennemføres mindst fem rådslagningsprocesser med indsatte fra Vridsløselille fængsel.

Læs mere på www.sus.dk

Familierådslagning i familier med etnisk minoritetsbaggrund

- et pilotprojekt i fire kommuner

Fire kommuner har fra januar 2007 til 2009 gennemført et forsøgsprojekt om familierådslagning i familier med etnisk minoritetsbaggrund.

Projektet blev etableret på opfordring af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Formålet med projektet var primært, at de sociale myndigheder i kommunerne i forsøgsperioden kunne tilegne sig indsigt og færdigheder i familierådslagning som model i samarbejdet med familier med etnisk minoritetsbaggrund.

Medarbejderne i de fire familieafdelinger blev undervist i metoden gennem et tre-dages forløb. Og undervisningsforløbet blev fulgt op af konsulentbesøg, hvor praktikere med metodeerfaringer samt den gennemgående underviser drøftede procesforløbet i de enkelte kommuner.

Omkring 20 samordnere gennemgik samtidig en lignende uddannelsesproces.

Når gode råd ikke er dyre – konference om rådslagning som metode

Ser du perspektiver i rådslagning som metode i dit arbejde?

Susanne Mejer, leder af Kofoeds Skoles værested Naapiffik på Vesterbro (for socialt udsatte grønlandere)

- Jeg ser nogle muligheder i netværksrådslagning. Jeg tror det kunne være et godt supplement til den måde, vi allerede arbejder på. Vi har meget fokus på jeg-styrkende adfærd, og Kofoeds Skoles overordnede metode er hjælp til selvhjælp. Det er vigtigt at finde styrker hos brugerne i værestedet, give dem selvtillid og tro på, at de har ressourcer og muligheder. Og er eksperter i deres eget liv.

- Når grønlandere kommer til Danmark, er der ingen velkomstpakke klar til dem (ingen integrationsprogram som for udlændinge, red.). Ingen krav om danskundervisning mv. Hvis man ikke har forventninger til folk, signalerer man ligegyldighed. Man vokser ved, at nogen forventer noget af en.

- Rådslagning kan være en mulighed, der kan give håb og forventning – det blev tydeligt på konferencen.

I løbet af projektperioden blev der gennemført omkring 28 rådslagninger i de fire kommuner.

Rådgiverens engagement er afgørende

- Ligesom i andre forsøgsarbejder med rådslagninger gik også dette projekt lidt trægt i begyndelsen. Medarbejderne var skeptiske, men tilsyneladende engagerede, fortæller psykolog Jytte Faureholm, der underviste i projektet. Om metoden bliver implementeret, afhænger meget af socialrådgiverens motivation, ligesom det er vigtigt, at ledelsen bakker op og regelmæssigt efterspørger medarbejdernes engagement i rådslagninger, påpeger hun.

- Det er tilsyneladende rådgiverens engagement i at arbejde med empowerment og inddragelse af borgeren i arbejdet med familien, der er afgørende for, om rådgiveren gennemfører familierådslagninger eller ej. De, der gennemfører rådslagninger, har oftest positive erfaringer med det. En erfaring fra projektet er, at problemstillingerne i etniske minoritetsfamilier tilsyneladende ikke adskiller sig væsentligt fra danske familiers vanskeligheder i forhold til at foreslå familierne en rådslagning.

Projektet er blevet evalueret af cand.scient.soc. Marianne Skytte. Evalueringsrapporten forventes at være færdig i januar 2010. Ud over selve rapporten bliver der en folder eller forenklet guide til dem, der ønsker at anvende rådslagning i etniske minoritetsfamilier. Den vil i begyndelsen af 2010 kunne downloades via Integrationsministeriets hjemmeside.

Ser du perspektiver i rådslagning som metode i dit arbejde?

Maren Hornbech, leder af Ungkontakten i Kolding Kommune. Arbejder bl.a. med familier med anden etnisk baggrund end dansk i et projekt under Center for Traume og Torturofre

- Egentlig tænkte jeg, at familier med anden etnisk baggrund nok var for sårbare til at deltage i en familierådslagning, fordi det at vise sine problemer ofte er tabu. Men erfaringerne fra dagens workshop, viser noget andet. Og jeg tror, det kunne være vigtigt at give forældre med anden etnisk baggrund et tilbud om familierådslagning på linje med danske forældre.

- I så fald mener jeg, at skal ind i virksomhedsplanen for at få mere fokus på det. Så det fx blev et mål, at 10 pct. af unge med anden etnisk baggrund skal have tilbudt en familierådslagning.

- I forvejen arbejder vi med netværksmødeledelse, hvor alle professionelle, der er i berøring med familien, mødes og koordinerer arbejdet. Jeg kan se familierådslagning som en naturlig fortsættelse af det.

Man skal VILLE det

Medarbejderne skal ville det – og ledelsen skal bakke op. Sådan lød det fra flere af dagens oplægsholdere. Tre medarbejdere fortalte om deres drivkraft.

Man skal selv skabe engagementet

Peter Hansen, souschef på Skjoldbo, boform for hjemløse i Esbjerg:

- Tro, vilje og engagement. Det er alfa og omega. Det kan være svært at komme i gang – og blive ved. Vi har lige haft en pause, hvor vi igen fandt mange undskyldninger for, *hvorfor* det var svært: Det var vores leder, der var ikke

plads, det var kommunens skyld ... men så stoppede vi op og sagde: nu VIL vi det igen. Heldigvis har vi også en "irriterende" samordner, der indimellem ringer og spørger, om der sker noget ...

- Noget af det svære er, at vi som medarbejdere er vant til at sige, hvad beboerne skal gøre. Det er meget udfordrende at lære ny måde at gribe det an på.

Beboerne blomstrer

- Vi har haft 15 rådslagninger på Skjoldbo, og jeg er ikke i tvivl om at, metoden er god, så det er bare med at gå i gang.

Man skal selv være med til at skabe engagement og overskud. Til gengæld ser vi, at beboerne vokser helt vildt ved rådslagningerne, det er rørende at være vidne til.

- Vores første rådslagning var med en ung fyr, som vi nok rigtigt troede på – hverken på ham eller hans familie. Da familien gik i gang med selve rådslagningen, gav vi dem ikke mange minutter. Men der gik en halv time, tre kvarter, halvanden time ... så kom Søren ud, han strålede, og stemningen var løftet. Familien fortsatte endnu en time og præsenterede så en meget konkret plan om Sørens økonomi og om, hvad der skulle til, for at han kunne besøge familien igen.

- I dag bor Søren i sin egen lejlighed, jeg er stadig hans kontaktperson, og der er andre, der administrerer hans økonomi, det fungerer for ham. Det er en udløber af rådslagningen.

Pluk fra debatten

- Det var en øjenåbner, der er jo næsten ikke et område, metoden ikke kan bruges på.
Deltager

- Når så mange taler om rådslagning med sådan en glæde, kan jeg ikke forstå, at metoden ikke breder sig. Hvorfor bliver den fx ikke brugt på plejehjem?
Samordner

- Jeg var ikke klar, over at metoden fandtes. Indholdet er fantastisk, det skal bare ændres lidt (i forhold til mennesker med udviklingshæmning, red.)
Deltager

- Det er ekstremt vigtigt at holde fast i metoden. Og fx ikke "springe fx samordneren over". I Danmark er vi til en vis grad metodeforskrækkede.
Leder i kommune

- Jeg kan være bekymret for, om nogle rådgivere bare går i gang uden at vide noget om det. Det er fair at sige, at det er noget, man skal lære.
Samordner

Jeg er familiens person

Helle Kamuk, samordner i Faaborg-Midtfyn Kommune:

- Lysten til at gå ud og motivere folk til at tage egne beslutninger og arbejde med deres eget liv. Det var det, der fik mig til at blive samordner.

- Jeg er familiens person. Det er min opgave at forberede familien og deres netværk rigtig godt på mødet. Jeg taler med dem, om at rådslagningen har fokus på fremtiden, og at det er barnet, det handler om. Jeg forbereder dem på

spørgsmålene og guider dem.

- Som samordner skal man kunne "stille ind" på mange forskellige mennesker. Alle har noget at bidrage med, men det er ikke alle, der umiddelbart tør, her er det også min rolle at understøtte: "Jo, kom med det."

Lytter til mormor

- Jeg er neutral, jeg blander mig ikke i sagsforløbet, og det er for mange en frihed. Som samordner skal jeg lytte og rumme og være fortrolig med de mennesker, jeg taler med. Det, der kommer frem, kommer ikke videre.

- Det giver folk et løft, at der kommer en udefra, der vil lytte, fx også når mormor fortæller, hvorfor det er svært. Det kan godt være, at mormor er nervøs og ikke tror, hun har noget at sige, men nu er hun inviteret til rådslagning.

Samordneren som holdepunkt

- Der skal helst ikke deltage mere end 15 i en rådslagning, så bliver man aldrig færdig. Men der kan godt være færre. Fire personer kan også arbejde godt sammen og få lavet en god plan.

- På selve mødet er samordneren en slags holdepunkt. Folk er trygge ved, at der er struktur, og planen bliver godkendt. Mange familier vælger at bruge rådslagning som arbejds måde også fremover.

Det koster ca. 8.000-10.000 kr. at hyre en samordner til en førstegangs-rådslagning. Prisen for efterfølgende rådslagninger ender som regel på 2.500-4000 kr. Læs mere på www.samordnerforeningen.dk

Pluk fra debatten

- Vi er professionelle, ja, men familien må også selv på banen.
Leder i kommune

- Familierne kan føle sig meget alene, når rådslagningen er forbi, når al opmærksomheden fra samordneren forsvinder, og de er overladt til sig selv. Det er vigtigt at være opmærksom på det.

Deltager

- Dem, der ikke bestemmer i det daglige, skal med til rådslagningen, fx kammerater.

Deltager

- Jeg skal ikke være venner med familien, jeg er en neutral person, som de kan afskedige. Det er meget vigtigt.

Samordner

- Vi professionelle er der kun i en periode i et menneskes liv, men familiens netværk skal helst være der hele tiden.

Deltager

- At blive anerkendt som menneske er forudsætningen for at udvikle sig.

Oplægsholder

Vi kan snakke om det herfra og til næste jul, men det handler om at gå i gang.

Leder i kommune

Det giver energi, tro og håb

Birte Frank, socialrådgiver i Børne- og Ungeforvaltningen i Odense Kommune.

- Familie-rådslagning kræver mod og vilje. Det kræver ledelsens opbakning, og at man som organisation tør tro på, at børn og fa-

milier kan en masse selv. At man har det menneskesyn.

Skal afgive magt

- Familierådslagning er ikke bare en metode, det er en tankegang. Som professionelle danner vi partnerskab med familien.
- Hurdlen ved at arbejde med familierådslagning er, at vi skal afgive magt og tro på, at de familier, vi har med at gøre, kan selv. Vi er ikke trænet til at se på, hvad folk kan, men selvom de har vanskeligheder på nogle områder, kan de have masser af kompetencer på andre områder.
- Vi kender ikke familiernes netværk, og der er rådslagningen en gave. Familien bliver *empowered*, når de har hørt på professionelle og i deres egen rådslagning skal tage stilling ud fra spørgsmålene.

Planen skal være konkret

- Det er vigtigt, at der kommer en meget konkret plan ud af familierådslagningen. Man skal kun invitere til rådslagning, hvis man følger planen bagefter. Det skal være klaret af med de tværfaglige samarbejdspartnere, som skal være medspillere, når planen skal føres ud i livet.

- Familierådslagning er en fantastisk måde at arbejde på. Det giver energi, tro og håb på, at ting kan lykkes. Mange rådgivere synes, det er dejligt, at beslutningerne træffes sammen med netværket.

- Vi havde fx en rådslagning med en pige, som ikke ville i skole, og som skar i sig selv. Familien besluttede, at hun skulle på kostskole, og de lejede en minibus og kørte hende derned. Det var vigtigt for dem at aflevere hende selv. Der er meget stor forskel på, om man kommer på kostskole med hele sin familie i ryggen, eller fordi en sagsbehandler siger, man skal.

Familien forpligter sig

- Rådslagning giver familien mulighed for at byde ind i en periode og overtage ansvar for Peter eller Lise. Ofte er familiens plan langt mere holdbar end de professionelle. Jeg tror, det hænger sammen med, at det at forpligte sig til sin familie er anderledes end at forpligte sig til de professionelle. Jeg oplever, at familien tager ansvar – nogle er også lidt benovede over at blive inviteret, men de vil gerne træde til og hjælpe.

- Noget godt ved rådslagningen er også de faste rammer. Og samordneren er en gave. Selve rådslagningen er lidt højtidelig. Rummet er pyntet med blomster og lys. Familien har muligvis ikke set hinanden i mange år og kom måske op at slås ved onkels Åges fødselsdag. Men de kommer med det udgangspunkt, at de har et stort ønske om at støtte og hjælpe barnet.